

Таким чином, у когнітивно-комунікативній або когнітивно-дискурсивній парадигмі релевантними є два ключові підходи: (1) когнітивно-семантичний аналіз лексики і (2) дискурс-аналіз, які тримають фокус уваги на таких питаннях як «мова і мислення / свідомість / знання» і «мова як засіб / інструмент комунікації» [2]. Вчений вважає, що в зазначеній парадигмі аналіз лінгвальних явищ відбувається від часткового («когніція, комунікація») до загального («гносеокомунікація, дискурсія»), внаслідок чого здійснюється єдність «пізнавальних і функціональних начал» [2, с. 12]. Автори колективної монографії [3] також розглядають когнітивно-комунікативну парадигму як таку, що об'єднує когнітивні і комунікативні напрямки, зокрема, функціональні та прагматичні підходи. Вчені тримають в фокусі своїх досліджень здійснення когнітивного аналізу дискурсу на підставі його прагматичного вивчення й когнітивних даних [3, с. 4].

Аналіз полінаціональної англійської мови, представленої поліваріантною комунікативною системою, повинен ґрунтуватися на взаємодії комунікативного й розумового. Таким чином, вивчення варіантів і різновидів відповідної полінаціональної лінгвосистеми необхідно здійснювати на засадах комбінованого підходу, що включає когнітивний і дискурсивний аналізи, які найбільш адекватно висвітлюють лінгвальні явища, що відбуваються в структурі певної мовної системи.

Література

1. Кубрякова Е.С. Об установках когнитивной науки и актуальных проблемах когнитивной лингвистики / Е.С. Кубрякова // Известия РАН. – Серия литературы и языка. – 2004. – Т. 63. – № 3. – С. 3–12.
2. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А.М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.
3. Дискурс как когнитивно-коммуникативный феномен : [кол. монография / науч. ред. И.С. Шевченко]. – Харьков : Константа, 2006. – 356 с.

DER ANSCHLUSS: ВЗГЛЯД ПОД УГЛОМ ЗРЕНИЯ КОНТРАСТИВНОЙ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ И ТЕОРИИ ПЕРЕВОДА

Донец П.Н. (Харьков)

При изучении и использовании иностранных языков, а также при переводе часто проявляются лингвокультурные контрасты взаимодействующих языков.

Одним из самых ярких немецко-русских лингвокультурных контрастов представляется пара нем. *der Anschluss* – *русские соответствия*.

Во-первых, обращает на себя внимание, что эта лексема была в свое время заимствована в русский язык в качестве алиенизма *аншлюс* (*аннексия Австрии гитлеровской Германией*). Причины, по которым предпочтение было отдано заимствованию-эвентониму, а не переводу через стандартные имена нарицательные *аннексия* или *присоединение* понять довольно трудно. Не исключено, что они заключались в том, что позднейшие Германия и Австрия почти тысячу лет состояли в одном государственном образовании Священной Римской империи германской нации; в том, что в 19-м веке достаточно долго оставался актуальным «великогерманский» вариант решения немецкого вопроса (объединение собственно Германии и Австро-Венгерской империи); в том, что в 1919 г. страны Антанты не позволили т. н. «немецкой Австрии» объединиться с Веймарской Германией.

В Большом немецко-русском словаре по общей лексике под общ. рук. О.И. Москальской (2004) приводится 9 значений слова *Anschluss*, объединяемых в тематическое поле «присоединение, подключение» и большое количество его дериватов. С точки зрения теории перевода наибольший интерес вызывает значение:

«7) примыкание (железнодорожной линии, автомобильной дороги); удобное сообщение (при наличии пересадок); согласованность расписаний; пересадка; продолжение движения другим транспортом – *einen Anschluss erreichen* – прибыть вовремя на станцию [на пункт] пересадки, не опоздать на поезд [на пароход, на автобус, на самолёт] (для продолжения пути) *den Anschluss verpassen* [*versäumen, verfehlen*] – не успеть к поезду [к пароходу, к автобусу, к самолёту] (при пересадке), опоздать на станцию [на пункт] пересадки; упустить возможность; отстать от других; *dieser Zug hat (guten) Anschluss* – с этого поезда удобно сделать пересадку; *dieser Zug hat schlechten Anschluss* – с этого поезда неудобно делать пересадку».

Обращает на себя внимание размытость и множественность приведенных русскоязычных эквивалентов для этого значения. Представляется, что сложности с подыскиванием соответствий объясняются его фреймовой неполноэквивалентностью. Последней отличаются элементы комплексных фреймов, отражающие крупные культурные subsystemы («образование», «здравоохранение», «транспорт» и т.д.). Переводить такие единицы нередко крайне сложно, поскольку их значение обусловлено совокупной семантикой соответствующего фрейма. Так, специфика нем. *Anschlusszug* вытекает из особого устройства германских железных дорог, предусматривающего возможность для транзитного пассажира в течение часа пересест в поезд нужного ему направления. В этой связи перевод «согласованный поезд (примыкающей линии)», предлагаемый в указанном словаре, вряд ли можно признать удачным. Гораздо более точным был бы аналоговый

(заимствованный из другого вида транспорта – воздушного) перевод «стыковочный поезд».

Немалые трудности при переводе может вызвать и спортивный термин *den (das) Anschlussstreffer (-tor) erzielen*, который чаще всего должен переводиться как «свести разницу в счете к минимуму», а иногда и «распечатать ворота соперника».

РОЗВИТОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІ

Драпалюк Г.С., Пиндик Н.І. (Львів)

У нашому суспільстві відбуваються суттєві зміни, які пов'язані з інтеграцією України до загальносвітового культурного співтовариства. Геополітичне положення та сучасний економічний стан України, сусідство з Європейським Союзом, все тісніші політичні, економічні, культурні та інші суспільні контакти з усіма німецькомовними країнами, а також процес інтеграції в Європу вимагають знання іноземних мов, зокрема німецької мови як обов'язкового компонента в галузі вищої освіти [1, с. 8].

При вивченні студентами другої іноземної мови важливим є розвиток у студентів професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції. В навчальних планах та програмах міститься культурологічна складова, на основі якої формується міжкультурна комунікативна компетенція. Важливим при цьому є ознайомлення з культурними цінностями, звичками та традиціями, способом життя країни, мова якої вивчається. Формування міжкультурної комунікативної компетенції при вивченні другої іноземної мови в технічному вузі пов'язане з багатьма факторами, основним з яких є поняття нерозривності мови та культури. Проблема взаємопов'язаного оволодіння іноземною мовою і, відповідно, культурою вивчається лінгвокраїнознавством. Лінгвокраїнознавство це, по-перше, аспекти методики викладання іноземних мов, в яких досліджуються питання відбору та прийомів подачі студентам відомостей про країну, мова якої вивчається, по-друге, це аспект навчання іноземної мови, який відображає національно-культурний компонент мовного матеріалу. Тексти країнознавчого характеру займають все вагомніше місце в процесі навчання іноземних мов, завдяки яким студенти знайомляться з реаліями країни, мова якої вивчається, одержують додаткові знання в галузі географії, освіти, культури, політики. Вдало підібрані підручники, матеріали та навчальні